

2021-08-27

Till
Utbildningsdepartementet

(Dnr U2021/02670)

Idéburna skolors riksförbunds remissvar på departements- promemorian Nationell plan för trygghet och studiero (Ds 2021:13)

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

ISR tillstyrker följande förslag:

6.4.2 Skolinspektionen ska alltid vara motpart när myndighetens beslut överklagas

7.2 Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshanteringen

7.3 Det ska tas fram stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare

8.2 Lärare och rektorer ska få bättre tillgång till befintligt stöd när det gäller trygghet och studiero

8.3 Det ska tillhandahållas kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal

9.3 Vårdnadshavare ska få information om skolans ordningsregler

10.3 Mobiltelefoner ska endast användas efter lärarens instruktion när undervisning pågår.

10.4 Ökade möjligheter att omhänderta mobiltelefoner

11.4 All skolpersonal ska ha allmänna befogenheter att säkerställa trygghet och studier

11.5 Stöd för skolans personal att agera i svåra situationer

12.4 Tillfälliga placeringar ska vara lättare att göra

12.5.1 Det ska vara tydligt att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten bedöms hotad

12.5.2 Det ska bli enklare att besluta om avstängning i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna.

ISR avstyrker följande förslag:

6.3 Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta

9.2 Elevernas delaktighet i arbetet med ordningsreglerna ska säkerställas och hur de följs ska följas upp

ISR avstyrker även delar i följande förslag:

5.2 Ansvar för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och terminologi förtydligas

Utredningens förslag: *Det ska anges i skollagen att alla elever ska tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.*

Huvudmannen ska säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete på skolenheten som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om det förebyggande arbetet.

ISR avstyrker sista meningen (understruken ovan) och tillstyrker den första delen av förslaget.

6.2 Regleringen av det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas

Utredningens förslag: *Det ska anges i skollagen att huvudmannen och rektorn utöver att följa upp utbildningen även ska analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas.

ISR tillstyrker första meningen men avstyrker den andra meningen (understruken ovan).

ISR:s synpunkter på utredningens förslag

I arbetet med promemorian har ett antal dialoger med personer från myndigheter och organisationer genomförts och i kap 3.4 redovisas synpunkter som kommit fram i dessa dialoger. Även rektorer har tillfrågats. Synpunkter som framkommit i dessa dialoger anser ISR är centrala för att förstå de viktigaste orsakerna till brister i trygghet och studiero.

Det är därför förvånande att denna promemoria, som inom flera områden lyft vikten av analys och förståelse för problem som utgångspunkt för hur man agerar, i så liten utsträckning verkar ha utgått från problemens orsaker i de konkreta förslag som till sist läggs fram. Promemorian resulterar i huvudsak i förslag om mer reglering, fler punkter som Skolinspektionen ska bocka av vid sina inspektioner, stort fokus på ordningsregler och fler repressiva åtgärder.

Promemorian verkar i stora delar snarare vara ett beställningsverk från Skolinspektionen för hur deras arbete ska underlättas genom enklare avprickningssystem, än att ta sin utgångspunkt i skolans verkliga problem.

ISR säger inte nej till merparten av reglerna, en tydlighet kring juridiska frågor om ansvarsfördelning och befogenhet är naturligtvis alltid bra. Dock kan ett ensidigt fokus på ordningsregler och regler kring fysiska ingripanden leda till att samhällsdebatten fastnar i att lösningen finns i mer repressiva åtgärder.

Om man istället tar utgångspunkt i de frågor som lyfts i dialogerna så pekar de mot att problem med trygghet och studiero är betydligt mer komplexa och snarare kräver åtgärder i en helt annan riktning än de åtgärder som pekas ut här. ISR menar att de åtgärder som föreslås i denna promemoria i sig knappast kommer att ha någon nämnvärd påverkan på skolors möjligheter att upprätthålla studiero i en trygg miljö.

Vi vill här lyfta några av de viktiga frågor som tagits upp i dialogerna:

- Ett långsiktigt arbete med att skapa en god lärmiljö och tillitsfulla relationer ger bäst resultat för trygghet och studiero
- Att alla elever som behöver får rätt stöd har betydelse inte bara för den enskilda elevens utveckling utan också för hela gruppens studiero
- Se över den fysiska miljön och otrygga platser
- Lärares förmåga att skapa tydlighet, struktur och engagemang. Att lärare därför har tillräckligt med tid och god tillgång till stödfunktioner.
- Goda relationer mellan elever och lärare och en aktiv vuxennärvaro förebygger otrygghet

Inget barn väljer att vara bråkig, stökig, störande, aggressiv, det är något de på olika vägar hamnar i när vägar att lyckas tycks stängda. Någonstans har det gått fel och promemorian konstaterar också att repressiva åtgärder ofta förvärrar elevers dåliga beteenden. Vägen till trygghet och studiero måste därför utgå från att alla elever behöver få hjälp att lyckas utifrån sina förutsättningar.

Det pågår också en samhällsdebatt om brottsbekämpning där alla tycks eniga om att det krävs tidiga insatser för att fånga upp unga som riskerar att hamna i riskmiljöer. Den viktigaste skyddsfaktorn för att undgå att hamna i utanförskap är att barnet/den unga klarar

skolan. Desto mer förvånande är det därför att så lite händer när det gäller stöd till elever som behöver extra insatser. Istället har vi under de senaste åren sett att de resurser som så tydligt skulle ha behövts alltmer försvinner från skolan. Det pågår idag i allt fler kommuner en total nedmonteringen av systemet med tilläggsbelopp för elever med stora behov och många gånger multipla diagnoser. Skolan ska ge dessa barn och unga goda förutsättningar att klara skolan, men det ska ske med enbart den skolpeng som gäller för alla elever. Samtidigt sker ofta åtstramningar även i ordinarie skolbudgetar i många kommuner. Följden blir inte sällan utmattade lärare som gör allt de kan med för knappa stödresurser.

ISR menar att det är först när lärare har utrymme, tid och kraft att ge de enskilda eleverna tillräcklig uppmärksamhet, stöttning och positiv återkoppling som alla elever kan ges förutsättningar att lyckas. Vi tror inte på några genvägar i det fallet, det finns redan idag tillräckligt mycket forskning som pekar på lärarens avgörande betydelse.

De huvudmän som ISR organiserar driver oftast bara en enda skola som många gånger är relativt liten. Närheten mellan barn och vuxna blir i en sådan skola ofta stor och detta i sig är starkt bidragande till tryggheten i den lilla skolan. Skolorna söker effektiva lösningar för kringfunktioner, inte sällan med inslag av frivilligt arbete, för att få så mycket tid och kraft över till arbetet nära eleven. Man försöker upprätthålla rimligt stora klasser för att skapa goda förutsättningar för studiero. Det starka elevfokus som finns i idéburna skolor gör också att många barn med olika svårigheter söker sig dit. I dagsläget ser våra skolor hur stödet till dessa mest behövande barn försvagas.

I utredningen saknas en beskrivning och analys om kommunernas del av ansvaret för eleverna, och hur kommunernas ansvar sköts och genomförs. I utredningen pekas i stället enbart skolors ansvar ut och lösningar formuleras ofta som ökade krav på dokumentation som ska kunna följas upp av Skolinspektionen.

Verkligheten är allvarlig. ISR har flera gånger uppmanat till att nationell statistik borde tas fram över hur kommunerna hanterar tilläggsbelopp, dvs. statistik över ansökningar, avslag och bifall, samt nivåer på ersättning. Slutsatsen blir att det saknas kunskap, fakta och statistik som är sammanhållen nationellt av hur kommunerna hanterar sin lagstadgade skyldighet. I realiteten är det en skandal att det i moderna Sverige saknas sammanhållen kunskap om stöd till elever och hur kommunerna hanterar sitt ansvar.

Långsiktiga lösningar innefattar både förutsägbara resurser och tydligt ansvar. Utredningen fokuserarenbart på ansvarsfrågan och formulerar lösningar där kostnader för åtgärder enbart handlar om sådant som ska genomföras på nivåer ovanför själva skolverksamheten. ISR menar att detta inte kommer att leda till större trygghet och mer studiero i skolor. Istället krävs nog andra insatser med tillräckliga resurser, satsningar på lärarkompetens och ett fullgott stöd till barn med olika svårigheter att klara skolans krav.

Nedan följer en genomgång av olika förslag och ISR:s synpunkter:

Kap 5. Det förebyggande arbetet för trygghet och studiero ska förstärkas

5.2 Ansvaret för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och terminologi

förtydligas

Utredningens förslag: *Det ska anges i skollagen att alla elever ska tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen.*

Huvudmannen ska säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete på skolenheten som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om det förebyggande arbetet.

ISR avstyrker sista meningen (understruken ovan) och tillstyrker den första delen av förslaget.

Det är inte fler föreskrifter skolan behöver utan istället mer tid, kraft och resurser att arbeta långsiktigt förebyggande. Däremot är spridning av goda exempel på välfungerande arbetssätt bra.

Kap 6. Det systematiska kvalitetsarbetet ska förbättras och en effektiv tillsyn säkerställas

6.2 Regleringen av det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas

Utredningens förslag: *Det ska anges i skollagen att huvudmannen och rektorn utöver att följa upp utbildningen även ska analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas.

ISR tillstyrker första meningen i förslaget men avstyrker den andra meningen (understruken ovan).

ISR instämmer i att en uppföljning självklart bör följas av en analys av resultatet innan man agerar, men att det kanske inte skulle behöva stå i skollagen. Om sådana pekpinnar anses nödvändig är det mycket som behöver skrivas in i skollagen.

Vi accepterar dock denna skrivning men motsätter oss den sista meningen. Det är inte ännu mer av detaljreglering som skolan behöver idag! Genom att driva föreskrifterna om kvalitetsarbetet längre och längre så kommer det att bli allt mindre av ett skolans eget dokument och mer något som betraktas som ett juridiskt dokument där man bockar av aktiviteter.

6.3 Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta

Utredningens förslag: *Ett föreläggande för en huvudman att fullgöra sina skyldigheter ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna.*

ISR avstyrker utredningens förslag

ISR är kritisk till att Skolinspektionen ska bestämma över hur skolor ska göra för att uppnå trygghet och studiero. Resonemanget bygger på att målet uppnås genom att vissa papper skrivs på ett visst sätt och att det finns en enda väg att nå målet. Detta är att ta ifrån skolor

deras rätt att bestämma vilka åtgärder de anser relevanta för att uppnå målet om trygghet och studiero.

6.4.2 Skolinspektionen ska alltid vara motpart när myndighetens beslut överklagas

Utredningens förslag: *När ett beslut av Statens skolinspektion överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt skollagen ska Skolinspektionen alltid vara motpart i domstolen*

ISR tillstyrker förslaget

Kap 7 En bättre hantering av klagomål

7.2 Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshandlingen

Utredningens förslag: *Det ska i skollagen tydliggöras att en huvudman inom skolväsendet ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen och ha skriftliga rutiner för detta. Det införs vidare krav på att huvudmannen aktivt ska verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal. Huvudmannen ska skyndsamt göra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet och därefter på lämpligt sätt återkoppla till den som har framfört klagomålet.*

Statens skolinspektion ska endast få utreda klagomål mot en utbildning inom skolväsendet om huvudmannen har fått möjlighet att hantera klagomålet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas, eller om det finns särskilda skäl. Om Skolinspektionen inte utreder klagomålet mot en utbildning inom skolväsendet därför att huvudmannen inte har fått möjlighet att hantera klagomålet, ska myndigheten överlämna klagomålet till huvudmannen.

ISR tillstyrker förslaget

7.3 Det ska tas fram stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare

Utredningens förslag: *Statens skolverk ska ges i uppdrag att ta fram informationsmaterial som skolor kan använda i sin kommunikation och samarbete med vårdnadshavare om vilka rättigheter och skyldigheter som skolan respektive vårdnadshavare har. Syftet med materialet ska vara att stödja ett väl fungerande samarbete mellan skola och vårdnadshavare.*

ISR tillstyrker förslaget

ISR vill påpeka att kommunikation och transparens behöver förbättras avseende kommunernas hantering av tilläggsbelopp. ISR har flera gånger uppmanat till att nationell statistik borde tas fram över hur kommunerna hanterar ansvaret med tilläggsbelopp, dvs. statistik över ansökningar, avslag och bifall, samt nivåer på ersättning. Idag saknas kunskap, fakta och statistik som är sammanhållen nationellt av hur kommunerna hanterar sin lagstadgade skyldighet.

Kap. 8 Bättre stöd till skolpersonal i arbetet med trygghet och studiero

8.2 Lärare och rektorer ska få bättre tillgång till befintligt stöd när det gäller trygghet och studiero

Utredningens förslag: *Statens skolverk ska tydliggöra och förstärka sin kommunikation när det gäller vilket stöd som finns för lärare och rektorer i deras arbete med att såväl förebygga som upprätthålla trygghet och studiero.*

ISR tillstyrker förslaget

8.3 Det ska tillhandahållas kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal

Utredningens förslag: *Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten ska ges i uppdrag att tillhandahålla kompetensutveckling för elevassistenter och annan resurspersonal*

ISR tillstyrker förslaget. Dock krävs förstås att det finns resurser för detta. Det handlar i många fall om utbildning av personer som saknar mycket av de kunskaper som borde finns hos personer med dessa tjänster.

Kap. 9 Ökad delaktighet vid framtagande av skolans ordningsregler och bättre uppföljning

9.2 Elevernas delaktighet i arbetet med ordningsreglerna ska säkerställas och hur de följs ska följas upp

Utredningens förslag: *Det ska även fortsättningsvis vara rektorn som beslutar om skolans ordningsregler, men det ska tydliggöras att eleverna ska vara delaktiga i både utarbetandet och i uppföljningen av ordningsreglerna. Det ska även klargöras att i uppföljningen av ordningsreglerna ingår att följa upp hur dessa följs och att analysera orsakerna till uppföljningens resultat. Ordningsreglerna och hur dessa följs ska följas upp regelbundet på varje skolenhet.*

ISR avstyrker förslaget

Att eleverna ska vara delaktiga i utformning och framtagande av ordningsregler finns redan idag formulerat, men här betonas frågan om att följa upp hur ordningsregler följs. Det kan vi första anblick kännas rätt och riktigt att elever är delaktiga även i detta, men att elever ska utvärdera hur deras kamrater följer skolans ordningsregler är problematiskt då det riskerar att bli utpekande av vissa elever, ofta elever med svårigheter att följa regelverk. Ordningsregler får aldrig bli verktyg för kollektiv mobbing av elever med svårigheter.

9.3 Vårdnadshavare ska få information om skolans ordningsregler

Utredningens förslag: *Det ska förtydligas i läroplanen för grundskolan och motsvarande skolformer att rektorn har ansvar för att vårdnadshavare får information om skolans ordningsregler.*

ISR har inga invändningar mot förslaget.

Dock känns förslaget dels som att slå in öppna dörrar, dels som en fråga med högst marginell påverkan på det man vill uppnå - trygghet och studiero i skolan.

Kap. 10 Användning av mobiltelefoner i skolan ska regleras

10.3 Mobiltelefoner ska endast användas efter lärarens instruktion när undervisning pågår

Utredningens förslag: *I Förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisning endast förekomma*

- *Efter lärares instruktion i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller*
- *Som stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap skollagen.*

Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl.

Beslut om reglerat mobilanvändande i undervisningen och undantag från ett sådant beslut ska som huvudregel inte behöva dokumenteras och ska inte kunna överklagas genom förvaltningsbesvär.

ISR tillstyrker utredningens förslag

10.4 Ökade möjligheter att omhänderta mobiltelefoner

Utredningens förslag: *I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisning få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i samband med att undervisningspasset har avslutats för eleven.*

Rektorn, en lärare eller handledare ska även få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning av någon som inför eller efter en idrottslektion befinner sig i ett omklädningsrum, dusch eller ett annat liknande utrymme. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i nära anslutning till att eleven har lämnat utrymmet.

Rektorn eller en lärare får även i andra fall omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast när skälet för omhändertagande har upphört.

I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt fritidshemmet ska rektorn få besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl.

Nu aktuella omhändertaganden ska inte behöva dokumenteras.

Det ska anges i skollagen att den befogenhet som rektorn, en lärare eller en handledare vid

fjärrundervisning har att från en elev omhändertata föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna, även innefattar en befogenhet att omhändertata föremål som används på ett sätt som är kränkande för elever eller personal.

Rektorn eller den som rektorn har bestämt ska skyndsamt anmäla till Polismyndigheten om ett föremål som har omhändertagits kan antas bli förverkat på den grunden att det har använts som hjälpmedel vid brott.

ISR tillstyrker utredningens förslag

Kap 11 Skolpersonalens allmänna befogenheter att säkerställa trygghet och studiero förtydligas

11.4 All skolpersonal ska ha allmänna befogenheter att säkerställa trygghet och studiero

Utredningens förslag: *Det ska framgå av skollagen att all skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Det ska uttryckligen anges att dessa åtgärder innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.*

Föremål som annan skolpersonal än rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisningar har omhändertagit med stöd dessa allmänna befogenheter och som inte omedelbart kan lämnas tillbaka, ska utan dröjsmål överlämnas till rektorn, en lärare eller en sådan handledare för prövning enligt bestämmelserna om omhändertagande av föremål. Dessa personer ska utan dröjsmål pröva ett omhändertagande av ett föremål som annan skolpersonal har gjort.

Bestämmelserna om befogenheten för en handledare vid fjärrundervisning när det gäller utvisning ur undervisningslokalen och omhändertagande av föremål flyttas från bestämmelserna om skolpersonalens allmänna befogenheter till bestämmelserna om utvisning av undervisningslokalen respektive omhändertagande av föremål.

Det ska liksom hittills uttryckligen anges i skollagen att en åtgärd enligt ovan endast får vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

ISR tillstyrker utredningens förslag

11.5 Stöd för skolans personal att agera i svåra situationer

Utredningens förslag: *Statens skolverk ska få i uppdrag att ta fram ett stöd för skolans personal när det gäller deras befogenhet och ansvar att agera i svåra situationer.*

ISR tillstyrker utredningens förslag

Kap 12 Tillfällig placering och avstängning ska underlättas

12.4 Tillfälliga placeringar ska vara lättare att göra

Utredningens förslag: *Det ska anges i skollagen att en rektor vid tillfällig omplacering inom skolenheten får besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp. Förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen ska inte behöva vara uppfyllda inför ett sådant beslut. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig omplacering inom skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor.*

Rektorn ska få besluta att tillfälligt placera en elev på en annan plats inom huvudmannens organisation om det inte är tillräckligt ingripande med tillfällig omplacering inom skolenheten, det på grund av andra omständigheter inte är möjligt att genomföra eller det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers eller skolpersonals säkerhet. Rektorn ska också vid en tillfällig placering utanför den egna skolenheten få besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp, även om förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen inte är uppfyllda. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor.

ISR tillstyrker utredningens förslag

ISR vill i sammanhanget påpeka att de flesta idéburna aktörer endast har en skolenhet. Att omplacera en elev som t.ex. grovt utsatt en annan elev för våld, hot eller grov kränkning kan därför vara svårt utan en samverkan med kommunen i sådana fall.

12.5 Beslut om avstängning ska underlättas och förutsättningarna förtydligas

12.5.1 Det ska vara tydligt att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten bedöms hotad

Utredningens förslag: *Det ska förtydligas i skollagen att en elev i grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning kan stängas av från utbildningen, utan att mindre ingripande åtgärder först har prövats, om andra elevers eller skolpersonals säkerhet bedöms hotad.*

Skollagen ska även ändras på så sätt att det, i stället för att utgöra en förutsättning för ett beslut om avstängning av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan, ska vara en skyldighet att erbjuda eleven kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen.

En elev i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning ska fortfarande kunna stängas av helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper. En sådan elev ska också fortfarande kunna stängas av om eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande, eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling eller elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero, men det ska i dessa fall vara en förutsättning för avstängning att syftet med andra åtgärder inte uppnåtts.

ISR tillstyrker utredningens förslag

12.5.2 Det ska bli enklare att besluta om avstängning i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna.

Utredningens förslag: *I de frivilliga skolformerna ska rektorn kunna fatta beslut om att stänga av en elev under som längst två veckor under ett kalenderhalvår utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska även kunna stänga av en elev från viss utbildning med praktiska inslag i de frivilliga skolformerna under som längst två veckor utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska kunna fatta sådana beslut på samma grunder som huvudmannen och ska få besluta att besluten ska gälla omedelbart. De nya beslutsbefogenheterna ska inte kunna delegeras till någon annan. Rektorn ska informera huvudmannen när rektorn har fattat ett beslut om avstängning.*

Huvudmannen ska bara vara skyldig att samråda med socialnämnden inför ett beslut om avstängning av en elev i de frivilliga skolformerna om avstängningen omfattar mer än två veckor under ett kalenderhalvår och eleven är under 18 år. Socialnämnden ska informeras om ett beslut om en kortare avstängning i skolformerna om eleven är under 18 år.

ISR tillstyrker utredningens förslag

12.6 Det ska vara tydligt vilka bestämmelser som finns om placering av elever vid skolenheter.

Utredningens förslag: *För att tydliggöra att skollagens bestämmelser om placering av elever vid skolenheter finns på olika ställen i lagen ska hänvisningar till lagens bestämmelser i 10 och 11 kap. om placering vid en skolenhet i grundskolan och grundsärskolan införas i anslutning till lagens bestämmelser om tillfällig omplacering och tillfällig placering utanför den egna skolenheten i 5 kap. skollagen.*

ISR tillstyrker utredningens förslag

Avslutande synpunkter

Långsiktiga lösningar för alla de elever innefattar både ett tydligt ansvar och tillräckliga och förutsägbara resurser. Över tid stabila samverkansfunktioner behöver byggas upp i varje kommun och elever med svårigheter som inte försvinner genom tillfälliga insatser, måste garanteras ett långsiktigt stöd. Detta måste gälla alla barn och unga, oavsett vilken skola de går i. Även om idéburna skolor ofta är flexibla bra på att möta alla elever så finns det gränser för det möjliga för en enskild skola. ISR konstaterar att systemet med tilläggsbelopp för elever med omfattande stödbehov i många kommuner numera har kollapsat.

ISR efterlyser en ny skoldebatt med fokus på hur man kan stärka skolors möjligheter att möta alla barns behov. Vi tror inte att lösningen ligger i att satsa allt större resurser på överbyggnaden till skolverksamheten, till kontrollfunktioner och dokumentationskrav som ska följas upp. Istället tror vi att mer resurser ska tillföras själva skolverksamheten.

ISR vill avslutningsvis framföra sin syn att inkluderande lärmiljöer skapas i första hand av engagerade lärare som har kunskap, förmåga och rimliga förutsättningar för att kunna möta alla elevers behov. Inga dokument i världen hjälper om de rimliga förutsättningarna inte kan upprätthållas. ISR vill gärna lyfta Finlands modell som bygger på stor tillit till den pedagogiska professionen. ISR arbetar för en skola med ett djupare bildningsperspektiv som kan ge det lugn som krävs för en trygg och inkluderande skolmiljö där kunskapsutveckling främjas.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander

Ordförande

Idéburna skolors riksförbund

Epost: info@ideburenskola.se
Hemsida: www.ideburenskola.se